

Prof. dr hab. Maciej Widawski

Adres: Władysława IV 16/9, 81-703 Sopot · Tel. (58) 5500875 · Email: maciejwidawski@gmail.com

Ocena dorobku naukowego i rozprawy habilitacyjnej dr. Łukasza Grabowskiego

Dr Łukasz Grabowski należy do młodego pokolenia polskich anglistów zajmujących się przekładoznawstwem oraz językoznawstwem korpusowym. Studiował na Uniwersytecie Opolskim: w 2005 roku uzyskał tytuł magistra filologii ze specjalnością biznesu w Instytucie Filologii Wschodniosłowiańskiej, rok później tytuł magistra filologii angielskiej w Instytucie Filologii Angielskiej, a w 2010 roku stopień doktora nauk humanistycznych w zakresie językoznawstwa. Pracę zawodową również rozpoczął na Uniwersytecie Opolskim, gdzie w latach 2005-2008 pracował jako asystent w Instytucie Filologii Wschodniosłowiańskiej, a następnie w latach 2009-2010 jako asystent w Instytucie Filologii Angielskiej, gdzie też od 2010 roku pracuje jako adiunkt. Ponadto od 2010 roku jest wykładowcą w Wyższej Szkole Filologicznej we Wrocławiu.

Na dorobek naukowy dr. Grabowskiego składają się: 2 monografie książkowe, 2 prace współredakcyjne, 28 artykułów oraz 6 rozdziałów prac leksykograficznych. Wśród publikacji wyróżniłbym przede wszystkim monografie książkowe: opublikowaną drukiem rozprawę doktorską pt. *A Corpus-Driven Study of Translational and Non-Translational Texts: The Case of Nabokov's "Lolita"* (2012) oraz monografię pt. *Phraseology in English Pharmaceutical Discourse: A Corpus-Driven Study of Register Variation* (2015), stanowiącą książkę habilitacyjną (o której szerzej poniżej). Wspomniana wersja książkowa rozprawy doktorskiej to pozycja interesująca, łącząca translatorykę z językoznawstwem korpusowym, a konkretnie poświęcona tłumaczeniu z wykorzystaniem tzw. tekstów równoległych i korpusów referencyjnych. W pierwszej części książki Autor umiejętnie i syntetycznie zaprezentował główne teorie związane z językoznawstwem korpusowym w kontekście przekładu, zaś w drugiej jej części w przystępny sposób przedstawił zastosowanie technik komputerowych w przekładzie „Lolity” autorstwa Vladimira Nabokova i jej tłumaczeń Roberta Stillera i Michała

Kłobukowskiego na język polski oraz samego Nabokova na rosyjski; dokonał też porównania z tzw. korpusami referencyjnymi, a więc elektronicznymi zbiorami nietłumaczonych tekstów literackich z tego samego okresu, i opisał zmiany w tłumaczeniach w stosunku do oryginału. Wykazał m.in., że rosyjskie i polskie tłumaczenia są bardziej zróżnicowane leksykalnie, mają też mniejszą ilość powtórzeń i obfitują w dłuższe zdania niż teksty nietłumaczone, pochodzące ze wspomnianych korpusów referencyjnych. Książka świadczy o szerokiej wiedzy i kompetencjach badawczych dr. Grabowskiego w dziedzinie przekładoznawstwa i językoznawstwa korpusowego.

W recenzowanym dorobku dr. Grabowskiego centralne miejsce zajmuje wspomniana wyżej książka habilitacyjna. Obszerna, bo licząca 301 stron monografia składa się ze wstępu, dwóch rozdziałów teoretycznych poświęconych charakterystyce języka farmaceutycznego i jego zróżnicowania w różnych typach tekstów oraz użyciu metod językoznawstwa korpusowego w badaniach nad frazeologią, następnie rozdziału metodologicznego przedstawiającego głównie założenia badawcze, trzech rozdziałów empiryczno-analitycznych, zakończenia, apendyksów, a także danych bibliograficznych i źródłowych. Celem książki jest wypełnienie luki w badaniach korpusowych nad leksyką języka farmaceutycznego. Wykorzystując metody ilościowe i jakościowe, Autor analizuje występowanie, dystrybucje i funkcje leksyki farmaceutycznej, a w szczególności frazeologizmów. Czyni to na podstawie korpusu powstałego z różnych typów tekstów farmaceutycznych, takich jak ulotki z opisem leków, streszczenia charakterystyki leków, protokoły z badań klinicznych i podręczniki akademickie z dziedziny farmacji.

Moja ocena książki habilitacyjnej dr. Grabowskiego jest ze wszech miar pozytywna, przede wszystkim z uwagi na podjętą tematykę. Wedle mojej wiedzy jest to bowiem pierwsza dotąd pozycja opisująca leksykę farmaceutyczną z wykorzystaniem metod językoznawstwa korpusowego, a zarazem bodaj pierwsza traktująca o frazeologizmach występujących w języku farmaceutycznym. Dotyczy więc leksyki specjalistycznej, dziedziny niezwykle istotnej, którą wszak zajmuje się niewielu językoznawców. Znaczenie książki dr. Grabowskiego polega przede wszystkim na wykazaniu, że różne

typy tekstów farmaceutycznych wykazują wysoki stopień zróżnicowania co do dystrybucji i funkcji frazeologizmów. Wyniki badań mogą mieć zastosowanie przede wszystkim w nauczaniu języka specjalistycznego i w przekładzie tekstów specjalistycznych związanych z dziedziną farmacji. Pod względem warsztatowym książka dr. Grabowskiego jest dopracowana, a jej niewątpliwą zaletą jest właśnie oparcie się na danych korpusowych. Nie sposób przecenić wagi tego materiału leksykalnego: zgromadzone przykłady kontekstowe potwierdzają bowiem występowanie wyrażeń, ukazują ich użycie, a także wskazują na dodatkowe niuanse semantyczne. Warto też podkreślić, że książka została napisana w całości w języku angielskim, co z pewnością zwiększy jej zasięg czytelniczy.

Recenzje habilitacyjne rzadko pozbawione są uwag krytycznych. Mam tu w zasadzie tylko trzy. Po pierwsze, szkoda, że Autor zanalizował tylko język pisany i że nie pokusił się o przeanalizowanie również języka mówionego, tym bardziej że sam wymienia go jako jedną z istotnych odmian języka (str. 23); warto byłoby zatem prześledzić również frazeologizmy funkcjonujące w rozmowach między lekarzami, pacjentami, klientami aptek i farmaceutami, a następnie wkomponować je w badania. Po drugie, rozumiem, że przedmiotem analizy jest język standardowy, ale pisząc o *odmianach rejestrów* (tytułowe *register variation*) wypadałoby choćby zwięźle przedstawić inne rejestry, szczególnie potoczny, nie mówiąc już o wkomponowaniu ich w badania. Po trzecie, choć książka jest o leksyce specjalistycznej, nie dopatrzyłem się w niej ani razu terminu *jargon* (pol. *żargon*) (w dominującym w językoznawstwie anglojęzycznym znaczeniu „specjalistyczne słownictwo fachowe”), który powinien znaleźć się w dyskusji na temat kwestii terminologicznych. Powyższe uwagi nie wpływają jednak na moją całościowo pozytywną ocenę. Jest to bowiem książka cenna i wiele wnosi w rozwój reprezentowanych przez dr. Grabowskiego dyscyplin naukowych.

Wśród artykułów naukowych wyróżniłbym przed wszystkim „Keywords and lexical bundles within English pharmaceutical discourse: a corpus-driven description” opublikowany w *English for Specific Purposes* w 2015 roku, poza wspomnianą monografią stanowiący podstawę ubiegania się o stopień doktora habilitowanego, a traktujący o wykorzystaniu językoznawstwa korpusowego w analizie leksyki

farmaceutycznej. Ponadto na wyróżnienie zasługuje moim zdaniem artykuł pt. „Interfacing Corpus Linguistics and Computational Stylistics: Translation Universals in Translational Literary Polish”, który w 2013 roku ukazał się drukiem w renomowanym czasopiśmie *International Journal of Corpus Linguistics*, a który traktuje o uniwersaliach przekładoznawczych w świetle językoznawstwa korpusowego.

Przechodząc do dalszej oceny dorobku dr. Grabowskiego, do innych przejawów jego osiągnięć naukowych zaliczyć należy uzyskanie grantów i stypendiów naukowych. Wymieńmy najważniejsze. W 2012 roku uzyskał stypendium naukowe przeznaczone przez Centre for Advanced Research in English na University of Birmingham w Wielkiej Brytanii na prowadzenie badań w dziedzinie językoznawstwa korpusowego i przekładu. W 2013 roku otrzymał grant badawczy w ramach programu Sonata 5 Narodowego Centrum Nauki na prowadzenie badań frazeologizmów w angielskich tekstach farmaceutycznych. W latach 2006-2014 uczestniczył w projekcie leksykograficznym finansowanym ze środków Narodowego Programu Rozwoju Humanistyki, współpracując m.in. przy *Podręcznym idiomatykonie polsko-rosyjskim*, powstałym w Instytucie Filologii Wschodniosłowiańskiej Uniwersytetu Opolskiego. Dr Grabowski czynnie zajmuje się też prezentacją i propagowaniem wyników swoich badań. Uczestniczył w licznych konferencjach naukowych i warsztatach specjalistycznych, zarówno krajowych jak i zagranicznych, m.in. na uniwersytetach w Łodzi, Wrocławiu, Kijowie, Birmingham, Lancaster, Alicante i Hong Kongu. Sam też uczestniczył w organizowaniu dwóch konferencji naukowych w Wyższej Szkole Filologicznej we Wrocławiu w latach 2012 i 2014.

Pozytywnie oceniam też działalność dydaktyczno-wychowawczą dr. Grabowskiego. Wypromował 21 magistrów i zrecenzował 18 prac licencjackich, a w ciągu ostatnich lat prowadził w Instytucie Filologii Angielskiej Uniwersytetu Opolskiego i w Wyższej Szkole Filologicznej we Wrocławiu szereg zajęć językoznawczych przewidzianych w programie studiów na kierunku „filologia angielska”. Podczas pobytu na University of Birmingham miał też okazję prowadzić zajęcia otwarte poświęcone językoznawstwu korpusowemu i jego zastosowaniu w badaniach nad frazeologią. Ponadto czynnie angażował się w sprawy dydaktyczne, m.in. będąc członkiem Rady Programowej

Instytutu Filologii Angielskiej Uniwersytetu Opolskiego pomógł w stworzeniu sylabusu nowej specjalności, *Język angielski w biznesie*.

Z uznaniem oceniam też działalność organizacyjną dr. Grabowskiego. W ciągu ostatnich lat pełnił szereg funkcji administracyjnych w Instytucie Filologii Angielskiej Uniwersytetu Opolskiego, m.in. Koordynatora Uniwersyteckiego Systemu Obsługi Klienta, Koordynatora E-Learningu, Członka Rady Programowej Instytutu; był też jednym z dwóch reprezentantów Instytutu w uczelnianym programie Partnerstwo Wschodnie Uniwersytetu Opolskiego. To funkcje wymagające zaangażowania i zdolności organizacyjnych. Dr Grabowski udowodnił, że potrafi połączyć pełnienie tych obowiązków z pracą naukową i dydaktyczną. Świadczy o jego dojrzałości jako pracownika nauki.

Podsumowując, moja ocena dorobku dr. Łukasza Grabowskiego jest pozytywna. Stwierdzam, że jest on badaczem w pełni dojrzałym, świadomym swoich celów naukowych i całkowicie samodzielnym. Jego dorobek naukowy spełnia wszelkie wymagania stawiane przez odnośną ustawę i świadczy o tym, że zasługuje on na dopuszczenie go do dalszych etapów przewodu habilitacyjnego.

Prof. dr hab. Maciej Widawski

Sopot, 10 lipca 2015 r.